

důvod pro sejítí pod spodní hranici zákonné trestní sazby neuznává. V souzeném případě byl trest vyměřen podle § 126 tr. zák. zřejmě podle první trestní sazby tohoto ustanovení zákona. Sborový soud porotní snížil obžalovanému trest pod zákonnou trestní sazbu těžkého žaláře od 5 do 10 let, vyměřiv mu trest těžkého žaláře v trvání dvou let, zotřeseného a doplněného postem $\frac{1}{4}$ letně jen použitím práva záměny trestu podle § 55 tr. zák., jenž měl by místo jen při zákonné sazbě trestní 5 let nepřevyšující. Že sborový soud porotní neshledal v souzeném případě podmínky zmírnění trestu podle § 338 odst. třetí tr. ř. a že snížil obžalovanému trest pod nejnižší míru zákonné trestní sazby jedině použitím práva záměny trestu podle § 55 tr. zák., vysvítá z toho, že jednak napadený rozsudek vůbec se nedovolává ustanovení § 338 odst. třetí tr. ř., uváděje jen jednu okolnost polehčující, že obžalovaný jednal v prudkém hnutí mysli, což, jak výše uvedeno, s hlediska § 338 tr. ř. nepostačuje, jednak že odůvodňuje ono zmírnění trestu jedině tím, že by nevinné rodině obžalovaného, o niž jest mu pečovati, vzešla důležitá škoda na výživě, kdyby trest obžalovaného déle trval, cituje při tom výslovně ještě § 55 tr. zák. Jestliže však soud, jakkoli sám podmínky § 338 tr. ř. neshledal, jen z důvodu § 55 tr. zák., jehož použití tu bylo vyloučeno, sešel s trestem pod nejnižší mez zákonné trestní sazby, vykročil tím z mezí svého práva zmírňovacího (zaměňovacího) a zavinil tím zmatek podle čí. 12 § 344 tr. ř. Jeho rozhodnutí bylo tudíž napadnouti zmateční stížností, jež jest věcně odůvodněna. Bylo proto vyhověti zmateční stížnosti a rozhodnouti, jak se stalo. Při nové výměře trestu bylo však soudem zrušovacím použito ustanovení § 338 odst. třetí tr. ř. vzhledem k tomu, že kromě prudkého hnutí mysli shledány byly další důležité okolnosti polehčující, menší odolnost proti svodu následkem alkoholismu za nahodivší se mu příležitosti, když dceru, jsa podnapilý, samu doma přistihl, a méně pečlivé vychování, kteréžto polehčující okolnosti mají převahu nad jedinou přitěžující okolností, souběhu více trestných činů a naplňují předpoklady § 338 tr. ř., za nichž smí soud sejítí pod nejnižší mez zákonné sazby trestní.

Čís. 3344.

Pokud jde o urážku na cti, bylo-li tvrzeno, že nemocenská pojišťovna špatně nakládá s pojištěnci a že benevolentně jedná s dlužníky pojištěných příspěvků.

K beztrestnosti podle § 4 tisk. nov. nestačí, že obžalovaný »podle svého názoru« pokládal výtky za důvodné, nýbrž je zkoumati, zda se dověděl o stížnostech takového rázu, že mohly býti podle svého věcného obsahu objektivně pokládány za pravdivé a správné.

Jest přihlížeti i k tomu, zda se nemohl snadno přesvědčiti o bezdůvodnosti výtek, kdyby si byl povšíml předpisů zákona o nemocenské pojištění a obecných zásad, platných pro poskytování podpor u dotyčné pojišťovny.

(Rozh. ze dne 7. prosince 1928, Zm I 320/28.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmateční stížnosti soukromých obžalobců do rozsudku zemského trestního jako kmetského soudu v Praze ze dne 22. března 1928, jímž byl obžalovaný podle § 259 čís. 3 tr. ř. a § 4 zákona ze dne 30. května 1924, čís. 124 sb. z. a n. sprostěn ze soukromé obžaloby pro přečin urážky na cti tiskem podle § 488, 491, 493 tr. zák. a § 1 zákona ze dne 30. května 1924, čís. 124 sb. z. a n., zrušil napadený rozsudek v celém rozsahu jako zmatečný a věc vrátil soudu první stolice, by ji znovu projednal a rozhodl.

Důvody:

Prvý soud pokládal obsah pozastaveného článku v několika bodech za urážlivý a shledal v příslušných urážlivých větách objektivní skutkovou podstatu urážky na cti podle § 491 tr. zák. Jsou to věty: a) »Nemocenská pojišťovna p-ských truhlářů netěší se dobré pověsti. Handrkuje se s pojištěnci často o korunu podpory, odmítá hraditi nutné opravy chrupu a jinak nevyniká léčebnou péčí Pojištěnci právem říkají, že je s nimi správou nemocenské pojišťovny nakládáno hůře a hůře«. b) » zjistili jsme, že je úžasně benevolentně správou společenstevní pojišťovny jednáno se zaměstnavatelskými dlužníky pojistných příspěvků u Okresní nemocenské pojišťovny nemohly by býti tak úžasně pozadu s placením pojistných příspěvků, jako jsou nyní. Jenom za loňský rok dluhují na pojistných příspěvcích téměř celý milion Kč! Protestujeme proti tomuto úžasnému hospodářství Obžalovaný tento výrok soudu první stolice, že v řečených urážlivých větách dlužno spatřovati objektivní skutkovou podstatu urážky na cti podle § 491 tr. zák., nenapadl ani v písemných vývodech ani v ústním přednesu při roku zrušovacím, a nenapadl ani další názor prvního soudu, že soukromí obžalobci jsou k obžalobě aktivně legitimováni. Jest tedy vycházeti z toho, že aktivní legitimace soukromých obžalobců není již popřena a že v oněch směrech je tu objektivní skutková podstata urážky na cti podle § 491 tr. zák. Prvý soud přes to dospěl k výroku sprostujícímu, pokud jde o věty, uvedené pod a), podle § 4 tiskové novely, ponevadž prý obžalovaný jednal především ve veřejném zájmu a podařil se mu důkaz pravděpodobnosti, co se pak týče dalších tří vět pod b), jednajících o »úžasném hospodářství«, patrně z téhož důvodu § 4 tiskové novely. Neboť soud sice uvádí, že z důvodu »nedostatku subjektivní stránky« neshledal v jednání obžalovaného skutkovou podstatu urážky na cti, co je však míněno tímto »nedostatkem subjektivní stránky« a že soud tím nemíní nic jiného, než že obžalovaný chránil — především — zájem veřejný, je patrné ze souvislosti s předchozími úvahami rozsudku, kde se dovozuje, že obžalovaný činil tyto výtky v zájmu veřejném, jakož i zejména z toho, že i, pokud jde o věty týkající se úžasného hospodářství, postupuje soud podle § 13 tiskové novely, čehož předpokladem jest právě sprostující výrok podle § 4 téhož zákona. c) Pokud jde o větu » zaměstnanci této pojišťovny jsou komunisty a dohoduují se o důležitých věcech s čelnými představiteli komunistického svazu«, dospěl první soud

ke sprostujícímu výroku pro nedostatek objektivní skutkové podstaty některého z trestných činů, uvedených v §§ 488 a 491 tr. zák.

Zmateční stížnosti soukromých obžalobců, napadající tyto výroky s hlediska důvodu zmatečnosti čís. 5, 9 b) (mylně i čís. 9 a) a 10) § 281 tr. ř., nelze upříti oprávnění. Pokud jde o věty uvedené pod b), týkající se úžasného hospodářství v žalující pojišťovně, je zmateční stížnost odůvodněna podle čís. 9 b) § 281 tr. ř., neboť v té příčině spočívá sprostující výrok zřejmě na mylném výkladu a použití § 4 tiskové novely. Aby nastala beztrestnost podle tohoto ustanovení zákona, je kromě jiného nezbytně třeba provedení důkazu pravděpodobnosti. Prvý soud však v důvodech rozsudku výslovně praví, že ve příčině výtky úžasného hospodářství obžalovaný neprovedl ani důkazu pravděpodobnosti. Jestliže ho přes to sprostuje, a to, jak již uvedeno, zřejmě jen vzhledem k § 4 tiskové novely, nemůže výrok ten obstát před zákonem a je zmatečný podle § 281 čís. 9 b) tr. ř. Leč i v příčině vět, uvedených pod a), je sprostující výrok formálně i věcně vadný a je stížen zmatky čís. 5 a 9 b) § 281 tr. ř. Lze připustiti, že obžalovaný jednal ve veřejném zájmu; lze i připustiti, že soud, zjišťuje další předpoklad zákona, že v zájmu tomto jednal především, t. j. že bylo hlavním a jediným cílem pachatelovým chrániti veřejný zájem kritikou nevybočující z mezí vytyčených zvláštnostmi případu, a omezující se, pokud bylo přece třeba dotýkati se cti jiné osoby, na míru nejnutnější. Vždyť rozsudek zdůrazňuje, že v článku není nevěcných nájezdů a že článek neobsahuje slovních urážek, a usuzuje, že tedy nešlo o nějaký »útok« na soukromé obžalobce, a stížnost není s to dokázati vadnost tohoto výroku, brojíc proti němu prostě tvrzením opaku; leč rozsudek vykazuje nanejvýš povážlivou vadu ve příčině důkazu pravděpodobnosti: Po obšírném výpočtu obsahu svědeckých výpovědí omezuje se soud na zjištění, že obžalovaný měl k sepsání článku dostatečný materiál ve stížnostech několika členů pojišťovny (v rozsudku jménem uvedených) a ve výsledcích dvou valných hromad, při kterých také tyto stížnosti poznal. Rozsudek dále uvádí, že se obžalovaný též přesvědčil o správnosti a o oprávněnosti těchto výtek — jakým způsobem se tak stalo, ovšem nezjišťuje — a na tomto podkladě dospívá k závěru, že obžalovaný, přesvědčiv se »podle svého názoru« o důvodnosti výtek, sledoval sepsáním článku účel vytčený v § 4 tiskové novely. Z těchto úvah a hlavně z obratu, že obžalovaný podle svého názoru pokládal výtky, vznesené proti žalující pojišťovně, za důvodné, vysvítá mylnost postupu rozsudkového, pokud prohlašuje důkaz pravděpodobnosti za zdařený.

Právní omyl (čís. 9 b) § 281 tr. ř.) spočívá v tom, že nalézacímu soudu k důkazu pravděpodobnosti stačilo, že obžalovaný »podle svého názoru« pokládal vznesené výtky za důvodné, ač nerozhoduje tu subjektivní nazírání pachatele. S hlediska § 4 tiskové novely nestačí pro beztrestnost, že se pachatel odvolává na skutečnosti, jež pokládá podle svého subjektivního nazírání za postačitelé. Vyžaduje se naopak, by byly dokázány takové skutečnosti, jež při objektivním zkoumání postačují, by tvrzené obvinění v doslovu, jak obsaženo jest v závadném článku, mohlo býti pokládáno za pravdivé. Nelze spoléhati prostě na to, že některými nespokojenými členy nemocenské pojišťovny »vysloveny«

byly stížnosti; nestačí, že snad při valné hromadě, kde se jednalo o spojení žalující pojišťovny s okresní nemocenskou pojišťovnou, stížnosti tyto znovu byly předneseny; — aby naplněny byly zákonem vyžadované předpoklady důkazu pravděpodobnosti, musí naopak býti zkoumáno a zjištěno, zdali skutečnosti, jichž se pachatel dovolával, při bedlivém objektivním zkoumání svou vnitřní spolehlivostí a přesvědčivostí dostačují, by tvrzené obvinění mohlo býti pokládáno za pravdivé. Rozsudek ovšem, jak naznačeno, dále uvádí, že obžalovaný zkoumal přednesené stížnosti po stránce jich oprávněnosti a přesvědčil se o jich správnosti a oprávněnosti; leč, nehledíc k tomu, že tu soud má na mysli »subjektivní« přesvědčení obžalovaného, nezjišťuje vůbec, jakým způsobem zkoumal oprávněnost těchto výtek a jakým způsobem a na základě kterých konkrétních okolností a postřehů se přesvědčil o věcné jejich oprávněnosti. S naznačeného správného hlediska právního byl by tedy soud musil zkoumat, zda se obžalovaný dověděl o stížnostech takového rázu, které mohly netoliko podle osobnosti stěžovatelů, nýbrž podle svého věcného obsahu objektivně býti pokládány za pravdivé a správné. Při tom nesměl nechat neuváženo, zda se obžalovaný mohl či nemohl snadno přesvědčiti o bezdůvodnosti výtek, kdyby si byl povšiml předpisů zákona o nemocenském pojištění a obecných zásad, platných pro poskytování podpor u žalující pojišťovny. Neboť nemocenská pojišťovna je při svých rozhodnutích vázána nejen zákonnými předpisy, nýbrž i v zájmu jednotné praxe obecně stanovenými zásadami, aniž ovšem musí tyto předpisy a zásady proti jednotlivci vykládati snad malicherně. Tím, že soud takto nepostupoval, jest opodstatněn formální zmatek neúplnosti podle čis. 5. § 281 tr. ř. Ani výrok, týkající se skupiny a) pozastavených vět neobstojí tedy před zákonem. Tyto výtky byly zástupcem zmateční stížnosti blíže provedeny teprve při veřejném roku o zmateční stížnosti. Uváží-li se však, že již písemná zmateční stížnost poukazovala k tomu, že se obžalovaný o bezpodstatnost oněch výtek a o bezvadném postupu nemocenské pojišťovny snadno mohl přesvědčiti, kdyby se byl všiml předpisů zákona o nemocenském pojištění, že dále stížnost na dvou místech zdůraznila nutnost objektivního posouzení s hlediska § 4 tiskové novely a že se zejména v tomto směru dovolávala rozhodnutí čis. 2905 sb. n. s., kde právě o této otázce obšírně pojednáno, — nutno uznati, že příslušné vývody při veřejném roku nebyly nepřipustným rozšířením zmateční stížnosti, nýbrž jen přípustným provedením toho, co bylo s dostatek zřetelně a včas vytýkáno již v písemné zmateční stížnosti.

Zbývá posléze zabývat se poslední pozastavenou větou, obsahující náhradu na styky zaměstnanců pojišťovny s osobami, jež jsou představiteli komunistického svazu. V této větě neshledal soud nic urážlivého a nemůže jí — podle názoru soudu — brána býti v pochybnost, poctivost a spravedlnost rozhodování a tím první předpoklad důvěry ve veřejné funkcionáře z toho důvodu, poněvadž »nic takového v závadné zprávě výslovně tvrzeno není a ani z oné zprávy se ona výtky vyvoditi nedá.« Právem vytýká stížnost tomuto výroku vadu neúplnosti podle čis. 5 § 281 tr. ř. proto, že soud vytrhuje příslušnou větu ze souvislosti celého článku, a nedbaje této spojitosti, nezkoumá a nevyslovuje se o

tom, zdali závadná věta ve spojitosti s celým ostatním obsahem článku, v němž se hned na počátku upozorňuje na nespokojenost jednotlivců s pojišťovnou a těsně před závadnou větou (c) se zdůrazňuje, že »komunisté mají pojišťovnu ve svých rukách«, nenabývá snad smyslu výtky, že se pojišťovna neřídí přesně platnými zákony, nýbrž pokyny určité politické strany. Pokud soud, zjišťuje smysl pozastavené věty, neposuzoval věc i s tohoto hlediska, je rozsudek stížen zmatečností podle čis. 5 § 281 tr. ř. V důsledcích toho bylo zmateční stížnosti soukromých obžalobců vyhověti, napadený rozsudek v celém rozsahu zrušiti jako zmatečný a věc podle § 288 čis. 1 a 3 tr. ř. vrátiti soudu prvé stolice, by ji znovu projednal a rozhodl.

Čís. 3345.

Tisková novela (zákon ze dne 30. května 1924, čis. 124 sb. z. a n.).

Kmetský soud jest vzhledem k ustanovení § 28 zákona soudem výlučným; jeho věcná příslušnost nemůže býti vzhledem k ustanovení § 6 prov. nař. čis. 124/1924 rozšířena ani na takové spojitě trestné činy, které by o sobě náležely do příslušnosti soudu nižšího; nemůže rozhodovati v případech jemu zákonem nepřikázaných stejně jako nemůže obecný soud sborový rozhodovati o věci, pro niž je příslušným soud porotní.

Kmetský soud, vyslovuje svou nepřislušnost k projednání věci, má rozhodnouti rozsudkem, který lze napadati zmateční stížností z důvodu čis. 6 § 281 tr. ř.

Výtka zmenšené věrohodnosti z důvodu, že byl kdo již pro různé přestupky potrestán, a že měl více výstupů s obecnstvem, jest výtkou opovrhlivé vlastnosti; i když byla v obžalobě kvalifikována za přestupek § 497 tr. zák., musí ji kmetský soud zkoumati s hlediska §§ 491 a 493 tr. zák.

(Rozh. ze dne 12. prosince 1928, Zm I 663/27.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmateční stížnosti soukromého obžalobce do rozsudku zemského trestního soudu v Praze jako soudu kmetského ze dne 20. září 1927, jímž vyslovil kmetský soud svou nepřislušnost k projednání trestní věci proti obžalovanému pro přečin proti bezpečnosti cti a postoupil tuto věc k projednání okresnímu soudu na Kladně jako soudu příslušnému, zrušil napadený rozsudek jako zmatečný a věc vrátil soudu prvé stolice, by ji v pětičlenném senátě (kmetském) znovu projednal a rozhodl.

Důvody:

Proti rozsudku kmetského soudu, jímž vyslovil svou nepřislušnost k projednání trestní věci proti obžalovanému pro přečin proti bezpečnosti cti a postoupil tuto věc okresnímu soudu na Kladně k dalšímu projednání, ježto prý zažalovaný výrok naplňuje jen skutkovou podstatu